

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. II. Vltteriùs ostenditur Deum nulla ratio mentiri, seu falsum dicere
posse.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Tom. II.

XI. *Ostenditur inanam esse distinctionem illam de potentiâ ordinariâ & absolutâ.*

Ex quibus Patrum dictis manifestè habetur inanem esse eorum distinctionem, quos supra num. 5. retuli, qui dicebant non posse quidem Deum mentiri de potentiâ ordinariâ, posse tamen de potentiâ absolutâ: Patres siquidem, ut vidimus, de potentiâ absolutâ loquuntur, iis quippe utuntur exemplis, quibus hoc apertè indicant, velle se Deum, per nullam omnino potentiam mentiri posse; dicunt namque eum non magis posse mentiri, quàm mori, quàm falli, quàm iniquè agere, quàm negare seipsum; hæc autem Deo per nullam potentiam possunt contingere. Plura hæc de re Sectione sequente.

XII. *Idem in phrasi Scripturæ est mentiri & scienter dicere falsum.*

Habetur secundo, non minus inanem esse distinctionem illam Gabriëlis supra, eodem numero quinto positam, qui aiebat posse quidem Deum falsum dicere, sed non mentiri, nam secundum modum loquendi Scripturæ idem est mentiri & falsum scienter dicere, unde in loco illo Num. 23. citato, ut vidimus, ait Propheta: *Dixit ergo, & non faciet: locutus est, & non implebit.* Si namque Deus non impleat quod promissit, alterum è duobus sequatur necesse est, vel eum promississe absque animo faciendi, vel mutasse sententiam, quorum primum est mentiri, secundum mutari. Unde Joan. 8. vers. 55. dicit Christus: *Si dixero quia non scio eum (Patrem) ero similis vobis mendax: ergo clarum est Christum pro eodem sumere mentiri, & scienter falsum dicere.* Qua de re in sequentibus iterum redibit sermo.

Si Deus non stare promissis, vel mentiretur, vel mutaretur.

SECTIO SECUNDA.

Uterius ostenditur Deum nullâ ratione mentiri, seu falsum dicere posse.

I. *Deus etiam per alios, qui ejus nomine loquuntur, mentiri non potest.*

SECUNDA Conclusio: Deus sicut per se mentiri, seu falsum dicere non potest, ita nec id facere potest per alium. Dixi, mentiri seu falsum dicere; quamvis enim in nobis, ut Sectione præcedente ostendi, hæc duo separari possint, cum variarum rerum ignorantia laboremus, nec quisquam, citra specialem Dei illustrationem & instructionem, usque adeo sit perspicax, ut rerum omnium perfectam habeat notitiam, ex quo accidere potest, ut ignoranter dicat falsum, existimans illud esse verum, idèoque non mentitur formaliter, quia non dicit falsum scienter, in Deo tamen, qui res omnes perfectissimè cognoscit, hæc duo, falsum dicere & scienter falsum dicere, separari non possunt, cum si falsum diceret, sciret id esse falsum, & consequenter esset mendacium formale.

In Deo perinde est falsum dicere, & scienter dicere.

II. *Quisquis per alios aliquid dicit, illud verè censetur dicere.*

Probatur itaque Conclusio; quicquid enim Deus per alios dicit, verè dicit, sicut qui aliquid per alium occidit, verè illum occidit; unde & David Uriam, & Judæi Christum verè occiderunt, quamvis nec David Uriæ, nec Judæi Christo vulnera per se & immediatè infixerint: sic etiam Lucæ primo, & capite primo Epistolæ ad Hebræos dicitur Deus per Prophetas locutus: cum ergo Deus quod per alios dicit, verè dicat, non minus falsum diceret & mentiretur, si per alios hoc faceret, quàm si faceret immediatè per seipsum. Quare, sicut supra diximus, si Deus vel semel per se aliquid falsum diceret, nulla esset illius auctoritas, quia dubitare semper possemus, an aliàs etiam non esset falsum quod

Deus, si per alium diceret falsum, mentiretur.

loquitur, ita & si falsum diceret per alium, sicque nulla esset auctoritas sacræ Scripturæ, quam nobis per Prophetas tanquam per nuncios suos veluti Fidei regulam tradidit, sicque & Fides ipsa fluctuaret, nec haberet eam firmitatem, quam omnes in Fide Theologicâ requirunt.

Probatur ulterius Deum nec per se, nec per alios mentiri posse; mendacium siquidem, ut docet Sanctus Augustinus in libro de mendacio & contra mendacium, putatque esse de Fide hæres. 70. est intrinsecè malum: quæ etiam est sententia S. Thomæ infra, quæst. 110. art. 3. docentque passim Theologi, & ideo prohibitum, non è contra, malum quia prohibitum, ergo à Deo procedere nullo modo potest, quamvis enim lege Deo prohibitum non sit, Summo bono tamen ab intrinsecò, & prædicatis essentialibus omne malum repugnat: antecedens verò mendacium scilicet esse intrinsecè malum probatur ex illo ad Rom. 3. vers. 8. ubi loquens Apostolus de mendacio damnat dictum illud quorundam asserentium: *Faciamus malâ ut eveniant bona*, apertè significans mendacium ita malum esse, ut nullâ de causâ fieri possit, nec ullo sine cohonestari: unde Alexander tertius Cap. Super eo de usuris asserit sacras literas prohibere, ne quis vel pro alterius vitâ servandâ mentiat; quod indicio est mendacium esse intrinsecè & indispensable malum.

III. *Mendacium est intrinsecè malum, ac proinde à Deo procedere nullo modo potest.*

Ex Apostolo probatur mendacium esse intrinsecè malum.

Nec pro alterius vitâ servandâ fas est mentiri.

Adde, quamvis daremus in hominibus licitum interdum esse mentiri ad ingens aliquod malum vitandum, quod nisi per mendacium vitari nequiret, in Deo tamen excusari non posset, omnipotens enim cum sit & infinitè sapiens, medium ei honestum deesse nequit ad finem quemcunque obtinendum, juxta illud Job 13. vers. 7. *Nunquid Deus indiget vestro mendacio, ut pro eo loquamini dolos?* Quare in Concilio Lateranensi sub Leone decimo gravissimè reprehenduntur, imo & excommunicantur illi, qui fictis revelationibus & miraculis Fidem confirmare, aut virtutem persuadere conantur. Unde ipsis etiam Ethnicis hoc solo naturæ lumine innotuit, nimirum, esto admitteretur posse homines nonnunquam graviosos necessitate mentiri, dum nullus alius iis occurrit, ingens aliquod malum, quod eorum capitibus imminet, vitandi modus, à Deo tamen ob rationem jam datam id fieri non posse: hoc Cicero, hoc Plato secundo de Republicâ circa finem docuit, mendacium scilicet, quamvis homini utile subinde esse posset, Deo tamen semper esse indignum.

IV. *Est mendacium excusari possit in hominibus, non tamen potest in Deo.*

Ethnicis solo natura lumine innotuit Deum non posse mentiri.

Insuper est peculiaris ratio, cur Deus mentiri nequeat, si enim vel semel mendacium, etiam levissimum diceret, summam illam suam auctoritatem amitteret: sicut enim dici passim inter homines de hominibus solet: *Si quis semel Fidem fregit, etiamsi per omnes Deos juraverit, Fides ei amplius non est adhibenda*, ita si Deus vel semel mentiretur, nulla deinceps esset ejus auctoritas, nec quisquam existimaret se ejus dictis securè Fidem postea adhibere posse: ac proinde sicut impossibile est Deum velle privare se hac supremâ auctoritate, ita impossibile est eum velle mentiri. Hinc etiam apud homines quotidie videmus, quamvis dicere leve aliquod mendacium sit peccatum tantummodo veniale, si tamen quis falsitatem illam firmet juramento, censetur semper peccatum mortale, quod nimirum Deum in testem rei falsæ vocare, sit eum suâ auctoritate privare, & reddere mendacem.

V. *Specialis ratio cur Deo repugnet mendacium.*

Grave peccatum est Deum in testem levissimè etiam mendacium vocare.

Si quis

SECTIO TERTIA.

Solvuntur argumenta contententia Deum posse testificari falsum.

VI. Si quis autem querat, in quo hæc tanta mendacii malitia consistat, quæ illud ita turpe reddat & inhonestum intrinsecè, ut nullo, quantumvis recto apposito fine, cohonestari possit, non ita dictum est facile. Assignari tamen hujus ratio potest, quod nimirum mendacium sit ex naturâ suâ destructivum convictus humani, omnemque inter creaturas rationales societatem & commercium tollat: unde quisquis huic vicio est obnoxius, mendaciusque eos quibuscum agit, non indirectè tantum, sed directè decipere solet, indignus est qui inter homines degat, & ab omnium consortio censetur quàm longissimè ablegandus. Eo autem gravius est hoc malum, quòd ubi necessitas aliqua occultandæ veritatis occurrit, aliæ viæ sint id præstandi, ut per æquivocationem &c. ut postea latius dicitur: mendacium verò est per se, & directè aptum ad mentis sinceritatem corrumpendam, hominemque inidoneum planè reddendum, qui cum aliis versetur, habetque in se indecentiam omnino indispensabilem. Quare erravit Cassianus, qui Collatione 13. dicebat, vel necessitate urgente, vel humilitatis gratiâ, ut ad proprias virtutes tegendas, licitum esse mentiri.

Ex dictis sequitur sicut est hæreticum asserere, Deum per se posse mentiri, ita & hæreticum est affirmare eum posse mentiri per alios; Scripturæ siquidem, dum negant Deum posse mentiri, loquuntur de illâ locutione, qua nobis locutus est per Prophetas. Quare Canus, cum libro secundo de locis Theologicis rectè dixisset, hæreticum esse asserere Deum per se posse mentiri, non rectè ibidem dubitat an eadem censurâ notandi sint qui dixerunt Deum mentiri posse per alium, cum Patres docentes Deum mentiri non posse, loquantur contra Priscilianistas affirmantes Deum per Prophetas esse mentitum.

Ex dictis sequitur non posse Deum non stare promissis, & illud quod pollicitus est, non implere. Hæc etiam est communis Catholicorum sententia, & existimo similiter esse de Fide; Scripturæ siquidem dum dicunt impossibile esse ut Deus mentiatur, de illo mendacio ut plurimum loquuntur, quod committeret Deus, si quæ promissit non impleret. Unde impossibile etiam est Deum cuiquam præcipere mendacium, aut ad illud incitare seu impellere. Ratio primæ partis est, quam supra assignavimus; mendacium quippe est intrinsecè malum, & inhonestum, cum enim veritas honesta sit, honestum esse nequit veritatem, seu honestatem oppugnare, conarique illam pro viribus destruere, quòd tamen facit quisquis mendacium scienter profert, seque hoc pacto opponit veritati. Secunda verò pars probatur: si namque Deus incitaret aut impelleret ad mendacium, incitaret & impelleret ad peccatum, quod Deo planè est indignum, ut omnes Catholici fatentur. Quàm verò Deo repugnet mendacium, & consequenter quemquam ad illud incitare, constat ex illo Divi Augustini libro 83. Quæst. 9. 53. Sicut ergo, inquit, summa & prope divina virtus est, neminem decipere, sic ultimum vitium est quemlibet decipere.

VII. Hæreticum est asserere Deum ullo modo posse mentiri.

VIII. Impossibile est Deum non implere quod promissit.

Non potest Deus impellere aut incitare ad mendacium.

Distum D. Augustini circa mendacium.

Distum D. Augustini circa mendacium.

OBJECIES primò, Deus alia potest, quæ non minus mala sunt quàm mendacium, ut occidere innocentem: sicut ergo dispensavit cum Abraham ut filium suum innocentem vellet occidere, & cum Filiis Israël in furto, ut nimirum spoliarent Egyptum, ingentemque inde prædam discedentes auferrent, ergo & secum vel cum aliis dispensare potest in mendacio.

Respondetur Deum ratione supremi dominii, quod in res omnes habet, posse de vitâ & bonis omnium disponere; cum sit Dominus non solum ipsarum rerum, sed juris etiam quod quisque vel in bona vel vitam habet, unde nihil in hoc inhonesti, ut vel vitam alicui vel bona auferat, eaque alteri donet. At verò si vel semel mendacium, etiam levissimum diceret, vilesceret ejus auctoritas, nullusque eum dignum censeret cui Fides unquam adhiberetur, & alia hujusmodi, quæ duabus præcedentibus Sectionibus fusè sunt declarata.

Objicies secundo: Potest Deus per alios mentiri, ergo & per seipsum, perinde enim est, ut diximus: antecedens probatur ex illo Ezechielis 14. vers. 9. Et Propheta cum erraverit, & locutus fuerit verbum, ego Dominus decepi Prophetam illum: quod vers. 4. & 5. pluribus exponitur. Hinc etiam 3. Regum, cap. 22. dicitur Deus posuisse spiritum mendacem in ore omnium Prophetarum. Unde 2. ad TheSalonicenses 2. vers. 10. dicit Apostolus: Ideo mittet illis Deus operationem erroris, ut credant mendacio. Alia hujusmodi in sacris literis habentur, quæ apertè docere videntur, Deum per alios testificari posse falsum. Deinde Rebecca & Jacob ex instinctu Spiritus Sancti videntur mentiti, ut deciperent Isaac, uti habetur Gen. 27.

Respondetur cum S. Thoma, illa omnia, quæ in argumento ponuntur intelligenda esse permissivè, quemadmodum Tomo præcedente illa etiam Scripturæ testimonia, in quibus asseritur, Deum quosdam excæcare vel obdurare, dixi similiter intelligenda esse permissivè. Ad quam rem aptè S. Augustinus libro 83. Quæstionum, quæst. 53. Quædam, inquit, per seipsum facit Deus; quæ illo solo digna sunt, ut illuminare, & beare animas: quædam verò per servientem sibi creaturam, quædam præcipiendo, alia verò permittendo; dum nimirum aliquid facit, præsciens fore ut aliqui inde decipiantur. Quæ etiam ratione intelligendus est S. Augustinus, dum eodem loco dixit, Deum, non per se, nec per bonos Angelos, sed per malos, alios nonnunquam malos decipere, nempe permissivè: & hoc sufficit, ut Deus dicatur quosdam per errorem, vel deceptionem punire, deceptionem scilicet non intendendo, sed tantum permittendo.

Ad id quod de Jacob & Rebecca dicebatur, affirmant nonnulli eos esse mentitos, hoc tamen non ex instinctu & inspiratione Dei eos fecisse asserunt, sed ex se, & ut finem illum, quem prætendebant, assequerentur. Dicendum tamen cum S. Augustino libro contra mendacium, c. 10.

L. Dicitur: Deus potest occidere innocentem, ergo & mentiri.

II. Ratio quare, licet Deus auferre possit bonâ aut vitam alterius, non tamen possit mentiri.

III. Dicitur secundò: Deus testificari potest falsum per alios, ergo & per seipsum.

Obicitur illud de Rebecca & Jacob.

IV. Illa Scripturæ testimonia intelligenda sunt permissivè.

Divi Augustini circa deceptionem explicatio.

V. Dicunt aliqui Rebeccam & Jacob ex humana prudentiâ esse mentitum S. Augustino libro contra mendacium, c. 10.

